

Unutarnji i vanjski prostor / Autoportret / Vremenske etape

Vukoja, Paulina Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:393576>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Paulina Marija Vukoja

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2022./2023.

Kolegiji: Kiparstvo, slikanje, grafika

Mentori/profesori iz glavnih umjetničkih predmeta:

prof. art. Vlasta Žanić

izv. prof. dr. art. Snježana Ban

izv. prof. dr. art. Igor Čabraja

izv. prof. art. Vojin Hraste

UNUTARNJI I VANJSKI PROSTOR / AUTOPORTRET/ VREMENSKE ETAPE

SAŽETAK

Oksimoron je knjiž. stilska figura koja spaja dva suprotna pojma koja su inače nespojiva. Vrlo poetično može opisati neki osjećaj ili situaciju. Pojmovi kao što su "glasna tišina", "živi mrtvac", "mudra budala" ili u ovom slučaju, "unutarnja vanjština" ili „vanjska unutrašnjost", što je bila moja inspiracija i tema za završni rad iz kiparstva. Oblaganje željezne konstrukcije u obliku kocke biljnim pokrovom pronađenim u šumi, rezultiralo je stvaranjem novog unutarnjeg prostora. Vješanjem forme u interijer – predvorje Akademije na Jabukovcu, omogućila sam ulazak u njenu 'unutrašnjost', načinjenu od vanjskog prostora. Cilj ove fuzije na kraju nije samo novi unutarnji prostor, već i igranje sa samim kontrastima i promjenama u prirodi kroz vrijeme.

Portreti i prikaz ljudskog karaktera su prve vježbe koje smo prolazili na prvoj godini prijediplomskog studija. Do treće godine smo prošli vježbe u raznim tehnikama, a kroz povijest umjetnosti smo učili kako su umjetnici tijekom povijesti prikazivali vlastito mentalno stanje na slikama na različite načine. Psihologija je usko povezana sa slikarstvom i što smo bliži vremenu kojem živimo, to su umjetnici skloniji eksperimentiranju u prikazivanju autoportreta i vlastitih mentalnih stanja. U svojoj slici prikazujem autoportrete kroz svoja tri alter ega kroz figuraciju i crtež.

Dok smo prolazili kolegije povijesti umjetnosti, od kolegija antike pa do 20.stoljeća, vidjeli smo kako se umjetnici izražavaju kroz modu, situacije i standarde vremena u kojem žive. Na primjer, Johannes Vermeer na slici *Ljubavno pismo* (1669.-1690.). Prikazuje određeni trenutak u tadašnjem vremenu. Vrlo intiman trenutak, zbunjene plemkinje u komunikacije sa sluškinjom. Dobiva se dojam privatnog, možda čak i skandaloznog trenutka pošto mi kao gledatelji gledamo tu scenu iz skladišta, kojeg prepoznamo po metli, zgužvanim papirima i

krpi, te po prljavom lijevom zidu. Prikazana je *genre* scena visokog društva. Društvo koje pokušava izbjeći skandal i trudi se sakriti svoje slabosti. Ni ja u svojem grafičkom ciklusu, ne prikazujem trenutke slabosti, već trenutke na koje se ne obraća pažnja jer su dio svakodnevnice, a prikriveni su standardima i stereotipima. Činjenica je da se društvo mijenja, a opet ostaje isto. Ljubomore, skandali, afere, zabave, prijateljstva su teme koje su i nama danas najbliže.

Ključne riječi: oksimoron, unutarnji prostor, vanjski prostor, fuzija, priroda, vrijeme
autoportret, karakter, povijest umjetnosti, alter ego, psihologija
povijest umjetnosti, Vermeer, privatnost, zabava, društvo, *genre* scena

UNUTARNJI I VANJSKI PROSTOR / AUTOPORTRET / VREMENSKE ETAPE

UNUTARNJI I VANJSKI PROSTOR

Moj završni rad iz kiparstva 'Unutarnja vanjština' predstavlja pravi oksimoron. Toj poetičnoj igri riječima dajem fizički oblik. Drveno željeznu konstrukciju sam započela graditi u 11. mjesecu 2022. godine. Odlučila sam je ispuniti biljnim pokrovom. Kako je bilo zimsko doba, većina drveća je bila gola. Zato sam kao materijal za popunjavanje kocke koristila borove grane, koje su sa svojom gustoćom doprinijele stvaranju novih zelenih ploha. Što je više bilo gustih borovih grana, to su zeleni zidovi kocke bili gušći. Zbog borovih grana i zimskog blagdansskog ozračja, kocka je bila iskorištena kao božićni „bor” i postavljena u predvorje zgrade Akademije na Jabukovcu. Unutarnji prostor je bio osvjetljen božićnim lampicama koje su još više doprinijele božićnom duhu i toplini, dok je vanjština bila hladna i zelena. Kasnije sam kocku odnijela u prirodu gdje sam je ostavila pod utjecajem prirodnih uvjeta. Kako je vrijeme prolazilo, toplije vrijeme je došlo i stvorio se novi kontrast, a time rad dobio novi karakter. Kocka je postala suha i smeđa, tužnog izgleda, a sav prostor oko nje je bio zelen i pun života. Novo bilje je počelo nicati i obrastati kocku već u travnju 2023. i to obraslo bilje na njoj u lipnju zatvorilo ciklus pretvorbe vanjskog u unutarnji i unutarnjeg u vanjski prostor.

Na trećoj godini prijediplomskog studija počela sam se više zanimati za biljni svijet i njegova ljekovita svojstva. Približila sam se konceptu *landarta* i raznim načinima igranja s prirodom. Umjetnici kao što su Andy Goldsworthy, Julien Mouroux i Nils-Udo su me inspirirali da više

istražujem mogućnosti prirode i da pokušam djelovati zajedno sa zemljom, biljkama, suncem... Zanimljivo je kako sva 3 *landart* umjetnika koja sam navela u svojim radovima često imaju motive portala i unutarnjeg prostora. Odmah su me asocijali na oksimoron *vanjske unutrašnjosti* ili *unutrašnje vanjštine*, teme kojima sam se i sama bavila. Motiv portala u prirodi, zapravo bilo kakav prolaz u prirodi, napravljen od čovječke ruke, naglašava dojam mistike, tajanstvenosti koje priroda sadrži. Priroda nam daje mir dok provodimo vrijeme u njoj, a pogotovo kada stvaramo s njom.

U ovom radu sam se povezala s prirodom i spoznala da smo u toj simbiozi bili umjetnici i ja i vrijeme i priroda.

Landart me sve više privlači i divim se mogućnostima koje nam priroda pruža, a pogotovo kada je i vrijeme uključeno u proces rada; godišnja doba, kiša, sunce... zamišljam samoodrživi ciklus postavljen na kocki, koji nema kraj.

***Unutarnja vanjština* u predvorju zgrade Akademije na Jabukovcu, prosinac 2022.**

Unutarnja vanjšina ispred zgrade Akademije na Jabukovcu, lipanj 2023.

UNUTARNJI I VANJSKI PROSTOR / AUTOPORTRET / VREMENSKE ETAPE

AUTOPORTRET

Godinama već pokušavam naći određeni stil u slikanju koji bih razvijala. Teško dobijem inspiraciju i ideje, a kada ih dobijem i kada započnem novu sliku, rijetko sam zadovoljna. Puna nerveza i ljutnje i razočaranja, uvjereni da mogu bolje. Iako se snalazim u "kreativnom neredu", ne mogu na svojoj slici raditi na neuredan način. Teško vjerujem procesu rada i često izgubim volju nastaviti raditi na njemu. Manjak ustrajnosti je velika mana mog odnosa prema radu, no kroz treću godinu prijediplomskog sam dosta radila na tome. Naslikala sam slike različitih tematika. Vježbala sam kroz skice i krokije. Započela sam s ilustrativnim radovima, koji su izgledali kao ilustracije za knjige i plakate. Inspirirana radovima Allana Klessa, dodavala sam simbole i tragove koje uvlače gledatelja u priču. Primarno sam se bavila misterijima i kriminalističkim scenama. Mračnije teme, tj. sami misteriji i ljudska psihologija, skrivaju ljepotu znatiželje za kojom ljudi žude.

Sve više su me privlačile *genre* scene mračnije i tajanstvenije tematike. Oduvijek me zanimao strip i na trećoj godini sam počela crtati i slikati scene alternativaca u svakidašnjim životnim trenucima. Glavni likovi mojih slika postali su alternativci (gotičari, punkeri, metalci i rokeri...), karakteri koje viđam svaki dan i s kojima sam u bliskom kontaktu. Dio sam njihove scene, za koju smatram da je vrlo zanimljiva i da vrijedi biti pokazana kroz likovnu umjetnost. Malo ljudi zna o alternativnoj supkulturi i ono što zna često se svodi na laičke, negativne stereotipe koji prikazuju protagoniste alternativnih supkultura kao čudake i negativce. Naravno ti stereotipi su se pojavili s razlogom i neki su točni. Današnja alternativna skupina je drugačija nego što je bila 80-tih i 90-tih. Postala je dosta isprazna i više se ne zasniva toliko na originalnoj filozofiji i glazbi, koja je ranije bila njezin bitan dio. Međutim, gotičari posebno njeguju književnost, umjetnost, različite vrste glazbe... Vide ljepotu u mračnim temama i pogledu na svijet. Ne mora nužno značiti da su tužnog i depresivnog karaktera, već vide romantiku u onome što svijet odbacuje. Dok će punkeri u tinejdžerskim godinama često prerasti punkersku fazu, veliki postotak gotičara će ostati u supkulturi i kad odrastu, o čemu svjedoče intervjui s gotičarima koje je vodio Doktor Paul Hodkinson, sociolog i stručnjak koji se bavi mladim glazbenim supkulturama.

Na radu *3 alter ega* sam se bavila alternativcima kao protagonistima slike, koji prezentiraju autoportret kroz moja tri alter ega. Moju divljačku i agresivniju stranu, nesigurnu i smotanu, te elegantnu i smirenu. Svatko od nas ima negativno i pozitivno mišljenje o sebi i trudimo se biti najbolji što možemo, no baš zato moramo i biti svjesni i svojih mana. U procesu sam traženja svog karaktera, a kroz ovu sliku sam naslikala 3 lika, koji su inspirirani mojim manama i vrlinama. Svako sam verziji sebe dodala i male simbole koji ističu karakter svakog prikazanog ženskog lika. Osim toga, prikazujem vlastiti pogled na sebe od djetinjstva do danas. Rad na portretima mi je vrlo blizak. Svaki čovjek ima svoju životnu priču, svoja razmišljanja i

interesantnu ljudsku psihu koja se krije iza lijepih očiju, osmijeha i bora na licu. Nesigurnost u sebe i pad samopouzdanja počinje od trenutka kada dijete krene u školu, tada se počinje uspoređivati s drugom djecom. Tako sam i sama, bila malo, nesigurno dijete koje se uspoređivalo sa svima i morala sam raditi na vlastitom samopouzdanju. Prikaz društvenog standarda ženske ljepote se stalno mijenja, tako je u razdoblju mog djetinjstva bilo poželjno biti mršaviji, s mali nosićem i licem dijamantnog oblika. S razbacanom kosom, podrapanim najlonkama, laganom odjećom za kretanje te s žutim vezicama na crnim čizmama, na ženskom liku (tom željenom dječjem autoportretu), vizualno sugeriram svoju agresivnost i divljaštvo (svoje mane). Ženski lik u sredini simbolizira moju smotanost i čestu zbunjenost. Obje ruke je oslonila na susjedna dva alter ega, koji je i metaforički pridržavaju. Osim simboličkog prikaza vlastite osobnosti, tematski također prikazujem simboliku tinejdžerskog iskustva, tog izazovnog perioda traženja sebe samoga. Godinama sam imala želju obojati kosu u crno, pa sam i to prikazala. Počela sam slušati rock i metal pri čemu se stvorila ljubav prema korzetima i mračnijoj šminci. Zadnja ženska figura je najsličnija mom sadašnjem autoportretu i to s razlogom. Njome prikazujem prihvaćanje svoje osobnosti kakva je danas, sa svim manama, ali i s radom poboljšanja na sebi. Slika je puna osobne simbolike, pa tako prikazuje i veću kontrolu nad agresivnošću kao i početak njegovanja mirne duše i elegancije. To se uočava na prikazu odjeće; čipkastim najlonkama, detaljno oslikanom korzetu i križu oko vrata, što je simbolika moje vjere i njenog prihvaćanja te ljubavi prema njoj.

Tri ženske figure nesvjesno se stalno pojavljuju na mojim crtežima i skicama, a danas ih stalno dodajem na svojim grafikama, slikama i stripovima.

Prvi pogled na sliku, već otkriva da je fokus na lijevoj figuri. Možda bi kompozicijski bilo bolje da je smještena na sredini, ali time bi se izgubila simbolika rada. Pažnja posvećena lijevoj strani slike je zanimljivija i zato jer se na taj način slika iščitava poput lente vremena kroz karaktere i simbole.

3 alter ega, 2023., ulje na platnu, 200 x 110 cm

UNUTARNJI I VANJSKI PROSTOR / AUTOPORTRET / VREMENSKE ETAPE

VREMENSKE ETAPE

Radovi koje sam otisnula na grafici u bakropisu i akvatinti, prikazi su vremenskih etapa društvenog života od 19. stoljeća/Viktorijanskog doba do danas. Svaki otisak sadrži po dvije ženske figure, koje se mogu interpretirati i kao reinkarnacija dobrih prijateljica od 19. stoljeća do danas. Većina mojih radova i inače prikazuje *genre* scene alternativnih supkultura, ali tu su i scene iz 1920-ih, kao i Viktorijanskog doba. „Lude dvadesete” i Viktorijansko doba su razdoblja koja sam odabrala jer najviše opisuju današnju gotičku supkulturu kojoj i sama pripadam po filozofiji, načinu izražavanja kroz odjeću i šminku... Razdoblja su različita, ali mistika je uvijek prisutna. Nalazim ljepotu u čudnovatom i neobičnom.

Ovaj ciklus započinjem s otiskom *Viktorijanska zabava*. U prvom planu su dvije ženke figure koje besramno šapću i vode privatne razgovore, ne mareći za ljude oko sebe. Djevojka krije svoja usta lepezom i nagnuta je prema prijateljici, dok njezine oči bježe prema još jednoj ženskoj figuri koja tek ulazi u prostoriju zabave. U njenim gestama i pozi tijela vidljivo je kako sa prijateljicom izmjenjuje neki trač o djevojci koja ulazi u prostoriju. Tom scenom prikazujem klasični trenutak koji je dan danas u našem društvu prisutan.

Drugi otisak u ciklusu zvan *Lude dvadesete*, prikazuje opet dvije ženske figure, prijateljice flapperice u središtu zabave kako plešu i smiju se. Period je poslije prvog svjetskog rata i španjolske gripe, društvo se oporavlja. Britanci su taj period prozvali „The Golden age”, a francuzi „The Années folles”. Pojavljuju se određeni stilovi i supkulture, kao što su flapperice te *hipsteri* (Louis Armstrong). Svira se jazz i ragtime i pleše se swing. Flapperice su bile djevojke poznate po tome što su slušale jazz, nosile kraće suknje, puno plesale i zabavljale se. Poželjna moda tog razdoblja, je kratka kosa i vitka figura. Tako sam ih i prikazala na otisku.

Zadnji otisak u ciklusu zvan *Gotičarke*, prikazujem dvije djevojke današnjeg vremena kako se spremaju za izlazak. Ova dva ženska lika predstavljaju moju bliskost s današnjom gotičarskom supkulturom koja je vidljiva i u mojim stripovima o alternativnim *genre* scenama. Već duži period se u radovima prikazujem dvije iste ženske figure, te sam ih zato odlučila postaviti glavnim protagonistima i u ovom zadnjem otisku. Sva tri otiska su povezana mističnom i mračnom estetikom.

Viktorijansko doba je razdoblje u kojem su ljudi bili fascinirani smrću i većina njihovih aktivnosti je bila vezana za motiv smrti. Smrtnost žena i djece bila je prilično visoka. Članovi obitelji bi uzeli pramenove kose preminule voljene osobe i od tih njih bi napravili ukrase i dekoracije koje bi nosili sa sobom. Prije pokopa voljene osobe, često su ih dali uslikati,

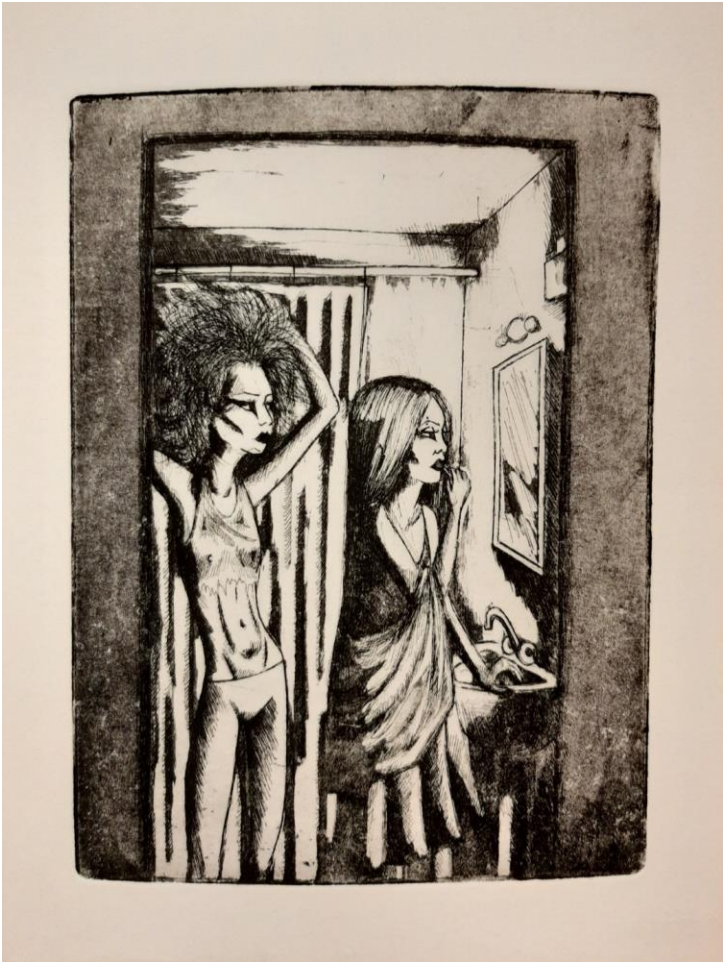
pogotovo preminulu djecu. Uredili bi ih, stavili u krevet da izgledaju spokojno kao da spavaju. Bili su uobičajeni portreti sa svim članovima obitelji koji su uključivali preminulo dijete s ostalom živom djecom, a neki fotografi bi čak i naslikali bjeloočnice i zjenice na zatvorenim očima djeteta da se čini živo. Od prepariranja životinja i izložbi s njima do seansa, piknika na groblju, „Freakshow-a”, provođenja vremena u mrtvačnicama... ta fascinacija za smrću i čudnovatim nije nikada nestala. U „Ludim dvadesetima” društvo je eksperimentiralo s čudnovatim kroz likovnu umjetnost (avangardni pravci), glazbu, kazalište i filmove. Viđamo život kakav su ljudi živjeli i čemu su težili kroz tadašnje medije, fotografije i filmske zapise. Ideje i radovi zrače mistikom i znatiželjom, isto kao i nezaboravni portreti djevojaka. Prve supkulture s kojima smo danas upoznati se pojavljuju upravo tada, što je još jedan razlog zbog kojeg sam uzela motiv “lude dvadesete”. *Flapperice*, s *hipsterima* spadaju pod pojavu prvih alternativnih supkultura. Kasnije dolaze *Teddy boysi*, pa *hippiji*, *rockeri*, *punker*i i *gotičari*... Duži period sam radila crteže portreta djevojaka koje sam spajala s motivom lubanje. Ti crteži su inspirirani s fotografijama mladih djevojaka 1920-ih. U osamdesetima se žene, koje pripadaju alternativnoj supkulturi, vraćaju viktorijanskom načinu odijevanja, kao što su korzeti, šeširi s čipkom, dugačke haljine i slično, a eksperimentira se s jakom crnom šminkom i okruglim obrvama i crnilom oko očiju, inspirirano dvadesetima.

Viktorijanska zabava, 2023., bakropis, 35 x 50 cm

Lude dvadesete, 2023., bakropis, akvatinta, 35 x 50 cm

Gotičarke, 2023., bakropis, akvatinta, 21 x 27 cm